

Innovatie Attaché Parijs

Joannette Polo, **meer informatie:** www.rvo.nl/ia-netwerk

Life sciences and health clusters in Frankrijk

Inleiding

De 71 '*pôles de compétitivité*', waarvan er zich zeven specifiek richten op *life sciences and health*-thema's, zijn geografisch goed over Frankrijk verdeeld en qua thematiek onderling complementair. Binnen een pôle werken bedrijven, zowel grote bedrijven als innovatieve mkb's en kennisinstellingen, onderling samen aan R&D-projecten waarvan de resultaten met steun van de overheid een snelle weg naar de markt moeten vinden. De pôles zijn regionaal ingebed, ze zorgen voor een goede zichtbaarheid naar het buitenland en ook dragen ze bij aan het aantrekken van internationale investeringen. De meeste *pôles de compétitivité* zijn zelf internationaal actief.

Interessant voor Nederlandse partijen?

Voor Nederlandse bedrijven of kennisinstellingen vormen de pôles een snelle manier om een groep bedrijven en kennisinstellingen rond een bepaald onderwerp te identificeren en te benaderen. Nederlandse bedrijven die in de periferie van zo'n pôle gevestigd zijn, en dus een Frans statuut hebben, kunnen uiteraard lid worden.

Een buitenlands bedrijf dat niet tot de pôle behoort, kan in theorie wel aan een onderzoeksproject deelnemen. Maar het bedrijf profiteert dan niet van de Franse overheidssubsidie aan dat project. De meeste Franse pôles de *compétitivité* zoeken actief toenadering tot gelijksoortige clusters in het buitenland.

Dat is zeker het geval voor de pôle Medicen Paris Region.

Zeven life sciences and health pôles

In de sector life sciences and health de volgende pôles actief:

1. Lyonbiopôle, in de regio Rhône-Alpes;
2. Medicen Paris Region, in de regio Parijs;
3. Alsace Biovalley, in de Elzas;
4. Atlanpôle Biotherapies, regio's Bretagne en Centre;
5. Nutrition Santé Longévité, regio Noord-Frankrijk, rond Lille;
6. Cancer-Bio-Santé, regio Toulouse;
7. EuroBioMed, zuid-oost Frankrijk.

De belangrijkste hiervan zijn 1) Lyonbiopôle, 2) Nutrition Santé Longévité, 3) Cancer-Bio-Santé en 4) Medicen Paris region. Hieronder volgen korte beschrijvingen van de zeven pôles.

1. Lyonbiopôle, Rhône Alpes

Lyonbiopôle is een concentratie van acteurs van wereldklasse voor vaccin- en diagnostica-onderzoek in de regio Rhône-Alpes, rondom de grote steden Lyon en Grenoble. Speerpunt van de pôle zijn onderzoek naar kanker en infectieziekten bij mens en dier.

Lyonbiopôle telt 317 leden waaronder meer dan 160 bedrijven, inclusief bedrijven in de opstartfase, meer dan 30 investeerders, meer dan 23 onderzoeksgroepen, 100 onderzoeksteams en vier gezondheidsinstellingen.

Eén blik op de website van Lyonbiopôle is voldoende om een idee te krijgen van de rol van een pôle de compétitivité als aanjager van netwerkactiviteiten en projecten. Een concreet voorbeeld van wat een [Lyonbiopôle](#) met zo'n 100 biotech mkb's onder zijn leden doet, is het project *AcCinov*. Eind 2013 heeft de pôle een gloednieuwe bioproductie-unit geïnaugureerd, *AcCinov*. Fabricageprocessen zijn vaak de sleutel tot succes voor een nieuw product of procedé maar daarvoor is zeer gereguleerde, en dus voor mkb onbetaalbare, infrastructuur nodig. Daar heeft de Pôle Lyonbiopôle in geïnvesteerd. De productie-unit is voor alle leden beschikbaar. Daarmee heeft de pôle zijn aanbod aan het mkb voor de begeleiding van jonge bedrijven uitgebreid. In april 2014 maakten de eerste vier mkb's gebruik van [AcCinov](#), evenals het kersverse technologie-instituut voor microbiologie en infectiologie [BioAster](#).

Lyonbiopôle is het enige life sciencescluster dat na de [nationale evaluatie](#) van de Franse pôles in 2012 de beoordeling 'zeer goed presterend' kreeg. Daarop besloot de pôle zijn aandachtsgebieden uit te breiden naar 'nieuwe therapieën', terwijl de activiteiten tot nu toe alleen geconcentreerd waren op infectieziekten, vaccins en diagnostica. In totaal zijn er via Lyonbiopôle veertien start ups gecreëerd.

2. Medicen Paris region, regio Parijs

Medicen Paris Region is actief op het gebied van de menselijke gezondheid en richt zich op preventie, diagnostiek, therapieën, en de daarbij horende technologieën, op innovatie en kennisoverdracht naar de industrie, de markt en de patiënt. Ook draagt de pôle bij aan de opleidingen voor beroepen van morgen, en aan de verhoging van de concurrentiekracht van bedrijven. Topprioriteit voor de pôle is dat de regio Ile-de-France tot de wereldtop van de translationele geneeskunde behoort. *Medicen Paris Region* telt een [groot aantal leden](#), waaronder grote

bedrijven, ziekenhuizen, mkb en gerenommeerde kennisinstellingen als bijvoorbeeld het instituut voor kankeronderzoek Gustave Roussy.

Samenwerken met buitenlandse clusters

[Medicen Paris region](#) is actief op zoek naar samenwerkingen met andere clusters. Er zijn reeds overeenkomsten met clusters in Berlijn, Maryland, Israël, Denemarken en Zweden.

3. Alsace Biovalley, regio Elzas

[Alsace Biovalley](#) is een cluster dat werkt voor en door de gezondheidsindustrie aan enerzijds nieuwe geneesmiddelen en anderzijds medische instrumenten. Sinds de oprichting van de pôle in 2005, werden er 3 297 directe of indirecte banen geschapt, 62 bedrijven opgezet of aangetrokken en 473 door de pôle erkende R&D samenwerkingsprojecten opgestart. De pôle telt [128 leden](#). Alsace Biovalley werkt samen met de nabije buurlanden Duitsland en Zwitserland.

De focus van de pôle gaat uit naar therapeutische innovaties, via de ontwikkeling van nieuwe geneesmiddelen en van nieuwe medische technologieën.

4. Atlanpôle Biotherapies, regio Nantes

[Atlanpôle Biothérapies](#) heeft als aandachtsgebieden:

- **Immunotherapie:** Nantes is van oudsher het centrum voor transplantaties en het volgen van getransplanteerde patiënten. Hier bevindt zich dan ook het [European Center for Transplantation Sciences and Immunotherapy](#).
- **Radio-immunotherapie:** radio-immunotherapie levert opmerkelijke resultaten op bij clinical trials voor kankersoorten die je met röntgenstraling kunt behandelen en niet met andere therapieën.
- **Regeneratieve geneeskunde:** de pôle is van oudsher sterk op het gebied van immuno-transplantaties en heeft zich zodoende op de regeneratieve geneeskunde gericht. De technologieën die hierbij betrokken zijn, lopen uiteen van orthopedie tot dermatologie, voor de behandeling van genetische en zeldzame ziektes, kanker of geneeskunde.
- Tenslotte richt de pôle zich op de '**innovatieve technologieën voor biotherapieën**', die de drie strategische lijnen van Atlanpôle Biotherapies doorkruist: immuno-biotherapie, regeneratieve geneeskunde en radiofarmaceutica.

5. Nutrition Santé Longévité (NSL), regio Lille

Het [Nutrition Health and Longevity Cluster](#) in Noord-Frankrijk is rond Lille geconcentreerd en gericht op de agri-foodindustrie en de biotechnologie- en gezondheidsindustrie. Het heeft dus als focus de relatie tussen voeding en gezondheid. Het cluster is lid van het European Food Alliance waar ook Food Valley NL deel van uitmaakt.

De belangrijkste thema's zijn de interface voeding en gezondheid, agro-food, ziekten verbonden aan bepaalde leefstijlen, stofwisselingsziekten en hart- en vaatandoeningen, leeftijdgebonden aandoeningen.

De ledengroep van **Nutrition Santé Longévité** bestaat uit 24 grote bedrijven, 33 mkb, 16 onderzoeks- en opleidingsinstituten en 9 overige (institutionele) partners. Enkele toonaangevende lifesciencesbedrijven die lid zijn: Bayer Health Care, Genfit en de LFB Groep.

Aangesloten onderzoeks- en opleidingsinstituten zijn: Université Lille 2 Droit et Santé, Université Lille 1 Sciences et Technologies, Université d'Artois, Institut Pasteur de Lille, Institut Supérieur d'Agriculture, en het Centre Hospitalier Régional Universitaire de Lille.

NSL wil de strijd aangaan tegen hart- en vaatziekten, obesitas en diabetes II. Het cluster werkt daarom op het gebied van functionele voeding en ingrediënten en de verbetering van de voedselkwaliteit en van diëten, en verder diagnose en behandeling van hart- en vaatziekten, metabolische aandoeningen en neurodegeneratieve ziektes.

Als nieuwe strategische terreinen richt het cluster NSL zich op de relatie tussen veevoeding en de menselijke gezondheid en dieetgewoontes.

6. Cancer-Bio-Santé, regio Toulouse

De pôle Cancer-Bio-Santé (CBS) richt zich op twee thema's, kanker en veroudering over de hele zorglijn, van preventie, diagnose, therapie en nazorg voor de patiënt. Bekende bedrijven die lid zijn van deze pôle zijn bijvoorbeeld Pierre Fabre, Biomérieux, Sanofi Aventis, maar ook outsiders zijn lid als [Sigfox Wireless](#), een jong innovatief bedrijf gespecialiseerd in connected things-toepassingen, onder andere voor thuiszorg voor ouderen.

De vier strategische lijnen zijn:

- 1) **Voeding en Gezondheid**, waaronder het voorkomen van kanker, goede voeding voor gezond ouder worden, voeding in het ziekenhuis en thuis. Geleid door Pierre Fabre en INRIA.
- 2) **Moleculen** die een therapeutisch en diagnostisch belang hebben bij kankerbestrijding, met aandacht voor kandidaat-geneesmiddelen, diagnostische prognostische markers. Geleid door Sanofi en CNRS.
- 3) **Technologische en diagnostische innovaties**, waaronder biotechnologie, nanotechnologie, en medical imaging. Geleid door Pylote en het Institut Claudius Regaud.
- 4) **Thuiszorg**, nazorg en patiëntenbegeleiding, monitoring, domotica, e-health, e-geneeskunde.

7. EuroBioMed, regio's Provence Alpes Côte d'Azur en Languedoc-Roussillon

De pôle euroBioMed richt zich op vier thema's:

1. **Geneesmiddelen voor de dierlijke en menselijke gezondheid**, in het bijzonder gericht op de nieuwe behoeften van personalized medicine;
2. **Diagnose**, met name innovatieve in vitro diagnose en imaging;
3. **Medische implantaten**, met nadruk op intelligente of actieve implantaten door gebruikmaking van nieuwe technologie;
4. **E-health**, met name met het oog op medische, klinische en economische validering van het gebruik van ICT in de gezondheid.

EuroBioMed telt 400 bedrijven, hoofdzakelijk innovatieve mkb's, 8 universiteiten en vele opleidingen die gezamenlijk zo'n 39.000 studenten opleiden, onderzoeksinstituten, 4 academische ziekenhuizen en een interregionale klinisch-onderzoekdirectie.

Tot [de leden](#) behoren onder andere Innate Pharma, [SuperSonic Imagine](#), Sanofi Aventis R&D maar ook QIAGEN dat in 2011 een meerderheidsaandeel in het Franse Ipsogen kocht voor bloedkankertesten.

[Projecten](#) door leden van de pôle gecoördineerd en uitgevoerd zijn bijvoorbeeld het project IDITOP, 'Imaging DIagnostic and Treatment Of Prostate cancer', getrokken door Supersonic Imagine in Aix en Provence, of DIAPO, 'Bestudering van de rol van DNA met betrekking tot het kankerverwekkende papillomavirus', getrokken door Alphabio.

Voor meer informatie of contactlegging met één van deze Franse clusters, kan het bureau van het Innovatie Attachénetwerk in Parijs van dienst zijn.

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

Joannette Polo, IA Parijs, polo@twa-fr.nl

Bronnen:

Websites van de 7 pôles de compétitivité